

KATEDRA PŘÍRODNÍCH VĚD FAKULTY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Vznik katedry přírodních věd je úzce spojen se vznikem Fakulty životního prostředí (FŽP). Fakulta vznikla 28. 9. 1991 a dne 1. 11. 1991 byla ve zrekonstruovaném objektu bývalého zdravotního střediska za účasti prorektora slavnostně zahájena výuka. Do 1. ročníku bylo přijato 32 studentů.

V prvním roce nám se zajišťováním výuky významně pomáhala Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně (UJEP), zejména pracovníci z kateder chemie, biologie a geografie. Postupně se začal rozšiřovat kolektiv pedagogů fakulty – v prvním roce na 6 pracovníků na plný úvazek, v dalších letech se počty pedagogů dále zvyšovaly. Významný podíl pedagogického procesu zabezpečovali odborníci z praxe, z Krajské hygienické stanice, Výzkumného ústavu anorganické chemie a ze státní správy. Postupně se zvyšoval i počet studentů a rozsah výuky.

Koncem roku 1992 byl ustaven Akademický senát fakulty a od 1. října 1992 zahájily činnost dvě katedry – katedra přírodovědných předmětů a katedra technických předmětů.

Katedra přírodovědných předmětů zabezpečovala výuku Úvodu do studia životního prostředí, Biologie, Botaniky, Nauky o člověku, Základů ekologie, Geografie, Geologie, Meteorologie a ochrany ovzduší, Hydrologie a ochrany vod a Pedologie a pedobiologie.

V následujícím roce probíhala výuka již ve všech třech ročnících bakalářského studia v oboru „Ochrana a správa životního prostředí“. Přibývaly počty studentů a malá, komorní fakulta se začala výrazněji rozšiřovat. Činnost zahájila třetí katedra – katedra společenských věd. K bakalářskému studiu, které

Budova Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

výuku zahajovalo, byly akreditovány obory magisterské v 5letém studiu (od školního roku 1996–1997), a to Revitalizace krajiny a Odpadové hospodářství. To s sebou přináší další změny v počtu kateder, jejich náplni, ale i v názvech.

Katedra přírodovědných předmětů byla transformována na katedru přírodních věd, obdobně tak i katedra technických věd. Byla zřízena další katedra – informatiky a geoinformatiky.

V roce 2001 se fakulta stěhovala do nových prostor, zrekonstruované budovy v ulici na Králově výšině č. 7, kde sídlí dosud. V nové budově získala fakulta nejen další učebny, ale rozšířily se zejména prostory pro laboratoře, pro praktickou výuku studentů a výzkum.

Katedra přírodních věd zabezpečuje v současnosti výuku studentů bakalářského i magisterského studia studijního programu „Ekologie a ochrana prostředí“, a to studijní obor Ochrana životního prostředí v rámci studijního programu „Inženýrská ekologie“, studijní obor Ochrana životního prostředí v průmyslu a obor Vodní hospodářství. Bakalářské studium probíhá ve formě prezenční i kombinované.

Katedra zajišťuje i výuku v magisterském studijním programu „Ekologie a ochrana prostředí“ ve studijních oborech Odpadové hospodářství a Revitalizace krajiny.

Převážnou část výuky zabezpečuje katedra na základním pracovišti v Ústí nad Labem, ale výuka probíhá i na detašovaných pracovištích fakulty v Mostě a Litvínově.

Katedra přírodních věd využívá pro výuku i laboratoře – pedologickou, mikrobiologickou a botanickou. Významné jsou její geologické sbírky.

Na střešním prostoru budovy je umístěno měřicí pracoviště. Jedná se o přenosnou terénní meteorologickou stanici GRANT, která soustavně měří teplotu, vlhkost a sluneční záření. Dále jsou zde instalována solární zařízení s měřením: jednak soustava fotovoltaických panelů s instalovaným měřicím a registračním zařízením, a jednak klasické solární panely.

Pedagogickou náplní katedry je výuka předmětů základních přírodovědných disciplín (Botanika,

Zoologie, Obecná ekologie, Metody studia ekosystémů), předmětů zabývajících se základními složkami životního prostředí a jejich ochranou (Hydrologie a ochrana vod, Pedologie a ochrana půdy, Geologie, Meteorologie a ochrana ovzduší, Ochrana přírody a krajiny, Tvorba a ochrana krajiny, Krajinná ekologie) a navazujících speciálních předmětů, které mají interdisciplinární, případně i technickou orientaci (Funkce lesa, Agroekologie, Vodní režimy v krajině, Agroenergetika, Vývoj krajiny, Inženýrská díla v krajině, Revitalizace krajiny, Revitalizace říčních systémů, Revitalizace sídel, Biotechnické úpravy krajiny, Hodnocení a oceňování přírodních zdrojů) a výběrových kurzů (Pozemkové úpravy, Krajinnářské a parkové úpravy, Revitalizace krajiny v marginálních oblastech, Management chráněných území, Terénní botanický kurz, Globální změny klimatu, Myslivost a Entomologie).

Vědeckou a výzkumnou činností přispívají pedagogové katedry k řešení problematiky antropogenní zátěže v krajině. Jde o zátěž půdního fondu, ekosystémů, flóry a společenstev. Zvláštní pozornost je věnována problematice obnovy území po těžbě hnědého uhlí a rozvíjí se spolupráce při studiu nových forem revitalizačních postupů, zejména ve spolupráci s rekultivačními odděleními jednotlivých důlních podniků v oblasti severních Čech.

Je prováděno mapování flóry a rostlinných společenstev odrážejících antropogenní činnost. Na lesních ekosystémech je analyzována fyziologická aktivita vybraných dřevin měřením v rámci stupňů postižení.

Výzkum se od roku 1999 soustředil na řešení výzkumného záměru MSM „Výzkum antropogenních zátěží v severočeském regionu“, do kterého byli členové katedry zapojeni.

V současné době se výzkum zaměřuje i na problematiku rozvoje venkova v Ústeckém kraji a využití antropogenně postižené oblasti. Členové katedry se zapojují také do úkolů pro ústecký magistrát, zejména do biologických hodnocení území.

Členové katedry se rovněž účastní práce Výzkumného centra, kde modelují srážko-odtokové poměry pomocí neuronových sítí ve spolupráci s ČHMU Ústí nad Labem a Ústavem informatiky AV ČR.

Katedra významně spolupracuje s katedrou ekologie Fakulty ekologie a environmentalistiky (FEE) Technické univerzity ve Zvolenu. Dochází ke vzájemné výměně studijních textů a společné účasti na odborných akcích. V roce 2004 zajišťoval pracovník FEE na FŽP i několik vybraných přednášek.

Další spolupráce probíhá s katedrou trvale udržitelného rozvoje při Slovenské poľnohospodárskej univerzite v Nitře. Opět se jedná o výměnu studijních textů a o účasti na konferencích, probíhají i konzultace nově připravovaných studijních oborů reagujících zejména na nové potřeby vysokoškolského vzdělávání v evropském prostoru.

Spolupráce se uskutečňuje i s řadou výzkumných ústavů, např. s Výzkumným ústavem meliorace a ochrany půdy, Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti a Výzkumným ústavem rost-

linné výroby. S Ekomuzeem v Zubrnicih, kde jsou organizována i terénní cvičení z celé řady předmětů, byl realizován i společný grant.

Snahou všech pracovníků katedry je zapojit se do prací, které pomohou zlepšit ekologické podmínky v oblasti severních Čech a které přispějí k udržitelnému rozvoji regionu.

Kontaktní adresa:

Prof. Ing. Jaroslava Vráblíková, CSc.
vedoucí katedry přírodních věd
Fakulta životního prostředí
Univerzity J. E. Purkyně
Králova výšina 7
400 96 Ústí nad Labem
E-mail: Vrablikova@fzpj.ujep.cz.

VOGTLÄNDISCHE FACHHOCHSCHULE PLAUEN

Vysoké školství v Německu

Tradice vysokoškolského vzdělávání v Německu je založena na základních principech reformy univerzit v 19. století, na niž se značnou měrou podílel *Wilhelm von Humboldt*. Tyto principy zahrnují vnitřní autonomii vysokých škol navzdory existenci státu, akademické svobodě učitelů a studentů, svobodě vědy a výzkumu, spojení vysokých škol s vědeckým bádáním a výzkumem.

Tyto principy byly přerušeny za nacistické éry, ale znovunastoleny při rekonstrukci vysokého školství v roce 1949. Při dodržení principu svrchovanosti rekonstrukce vysokoškolského systému byla záležitostí pro celou zemi. Strategie vysokého školství byla koordinována Společnou konferencí ministrů školství a kultury všech spolkových zemí. Federální vláda Německa neměla vůbec žádný vliv na tento vývoj.

První rozvoj zaznamenaly vysoké školy v 50. letech a tento trend rozvoje pokračoval i v 60. letech. Vědecký koncil v roce 1957, který společně připravila Federální vláda a vlády jednotlivých spolkových zemí, doporučil institucionalizovat spolupráci akademických a vlád-

ních sektorů. V roce 1970 byly založeny Fachhochschulen, jako samostatný typ vysokých škol poskytujících odborné vysokoškolské vzdělání. Tak se sjednotily existující instituce poskytující odborné vzdělání na vysokoškolské úrovni.

Vysoké školství v Německu je na federální úrovni ošetřeno Rámcovým zákonem o vysokých školách z roku 1976 (Hochschulrahmengesetz – HRG) a jeho pozdějšími novelami.

V současnosti probíhá reforma vysokého školství. Cílem reformy je vytvořit prostor pro konkurenci mezi vysokými školami a jejich různými nabídkami vzdělávání a zlepšit konkurenceschopnost německých vysokých škol na mezinárodní úrovni. V Německu, jako evropském státu zapojeném do boloňského procesu, se postupně přechází na dvoustupňový systém vysokoškolského vzdělávání (bakalářské a navazující magisterské studium).

Vysokoškolské vzdělávání v Německu poskytují:

- *Universitäten, Technische Hochschulen, Technische Universitäten, Pädagogische Hochschulen, Theolo-*